

Kort sammanfattning av kartlägningsrapporten 2019

Denna kartläggning har fokuserat på stöd som är riktat till anhöriga. Mycket av anhörigas situation är av förklarliga skäl förknippat med en närstående persons behov och välmående. Detta är i sin tur beroende av hur både kommuner och andra huvudmän organiserat sina verksamheter och vilka stöd-, hjälp- och vårdformer som tillämpas vid närståendes olika tillstånd och behov. Det som lyfts i denna studie är delar av det som görs specifikt till stöd för den anhörige i en kommunal kontext. Det vill säga att mycket av de insatser och stöd som ges till den närstående är inte inkluderat.

Anhörigas möjlighet till delaktighet och frivillighet är på flera sätt kärnan i vad stöd till anhöriga handlar om. Dels att få tillräcklig information och få dela sin kunskap om en närstående, för att kunna känna trygghet och tillit till att situationen är under hanterbar kontroll och att den närståendes behov tillgodoses. Dels att som anhörig få göra egna reella val, både att få vara engagerad men också att få hjälp att avgränsa sitt engagemang och att anhöriga ges möjlighet att leva under skäliga levnadsvillkor även då man lever nära någon som har särskilda behov och som behöver hjälp att hantera sin vardag. Stödformer som möjliggör ett hanterbart vardagsliv för anhöriga behöver vidareutvecklas. Ett implementerat anhörigperspektiv som omfattar information om och tillgänglighet till samhället behöver finnas i alla offentliga verksamheter. Möjligheten till emotionellt stöd, att möta andra i liknande situation och ett individuellt anpassat stöd för den anhöriges egen del behöver bli kvalitativt jämnt över landet. Anhörigas synpunkter behöver tas på större allvar och offentliga huvudmäns skyldighet att samverka säkerställas.

Majoriteten av svarande förvaltningar erbjuder olika typer av information och utbildning till anhöriga. Det finns utvecklingsmöjligheter av flexibla stödformer till både barn och vuxna anhöriga. I resultaten synliggörs en problematik kring rättssäkerheten. Det blir möjligen mer flexibelt och lättillgängligt för anhöriga men problematiskt utifrån kommunernas ansvar om rättssäkerhet. Det är komplext att skapa rättssäkerhet både för närstående och för anhöriga. Målgruppen anhöriga är en mycket stor heterogen grupp som skär genom hela befolkningen, genom barndom, skoltid, arbetsliv och pensionsålder. Stödet för ett hanterbart vardagsliv med ett anhörigskap är en av samhällets stora folkhälsofrågor. Resultatet i denna studie pekar också på ett behov av ett omtag kring frågan om ett anhörigperspektiv i verksamheterna och utvecklingen av stödformer till anhöriga. Det indikerar dessutom ett behov av att tydliggöra vikten av ett anhörigperspektiv i andra huvudmäns verksamheter som exempelvis hälso- och sjukvården, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och civilsamhällets aktörer.